

with **scythes and skulls**» [9, с. 111]. Згідно з вченням масонів череп нагадує про тлінність нашого тіла, а коса означає жнива, прибирання дарів природи, наділених силою перетворення. Алюзія «scythes and skulls» виконує функцію отримання додаткової інформації, адже Д. Браун у своєму творі не назвав керівників держави масонами, замість цього він надав асоціативний образ, який натякає на масонський вівтар, перед яким моляться члени цього таємного товариства.

У наведених нижче прикладах з роману «Код да Вінчі» Д. Браун звертається до понять давньокитайської філософії: «Their gods and goddesses worked to keep a balance of power. **Yin and yang**» [8, с. 30]. Ін'янь – це символи творчої єдності протилежностей у Всесвіті. «Sure enough, their clothes were inverse colors. Jesus wore a red robe and blue cloak; Mary Magdalene wore a blue robe and red cloak. **Yin and yang**» [8, с. 206]. У романі «Код да Вінчі» герої помітили, що на картині Леонардо да Вінчі «Таємна вечеря» Ісус Христос і Мірія Магдалина вдягнені так, ніби вони – дзеркальне відображення: на чоловікові червона мантія і синій плащ, а на жінці – синя мантія і червоний плащ. Алюзія «Yin and yang» виконує функцію образної характеристики, тому що автор не характеризує чи оцінює своїх героїв, а порівнює роботу богів і одяг персонажів картини з символами творчої єдності протилежностей – ін'янь.

Героїня роману «Код да Вінчі» Марі Шовель попросила Роберта Ленгода скоріше «заспівати її пісню» [8, с. 374], закінчити книгу про символи священного жіночого початку, Грааль, яким, на її думку, була Марія Магдалина: «Sing her song. The world needs modern **troubadours**» [8, с. 374]. У цьому прикладі автор влучно використав натяк на середньовічних поетів-музикантів, які оспівували ідеальну, духовну любов лицарів до своїх дам. Алюзія «troubadours» виконує естетичну функцію, адже словесне та музичне мистецтво трубадурів було джерелом естетичної насолоди слухачів, пробуджувало у людей позитивні емоції.

Висновки. Отже, проведене дослідження дозволило дійти таких висновків. У детективних романах Д. Брауна «Янголи та Демони», «Код да Вінчі», «Втрачений символ», «Інферно» присутні історичні алюзії. Більшість історичних алюзій виконують оказіональну функцію, проте можуть також виконувати оцінно-характеризуючу, номінативну, естетичну, функцію образної характеристики, функцію створення іронії.

Перспективами цієї теми можуть стати подальші дослідження алюзії як інтертекстуального включення в текстах сучасної англомовної літератури.

Література:

1. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования / И. Р. Гальперин. – М., 1981. – 138 с.
2. Данте Алигьери. Божественная комедия: Пер. с итал. М. Лозинского / Вступ. ст. К. Державина. – М.: Правда, 1982. – 640 с.
3. Дронова Е. М. Стилистический прием аллюзии в свете теории интертекстуальности: На материале языка англо-ирландской драмы первой половины XX в. Дис. ... канд. филол. наук / Е. М. Дронова. – Воронеж, 2006. – 182 с.
4. Наумова Т. М. Аллюзивные антропонимы в британской концептосфере: Автореф. дисс. ... канд. филол. наук / Т. М. Наумова. – Нижний Новгород, 2011. – 24 с.
5. Слышкин Г. Г. От текста к символу: лингвокультурные концепты прецедентных текстов в сознании и дискурсе / Г. Г. Слышкин. – М., 2000. – 128 с.
6. Brown Dan. Angels and Demons [Електронний ресурс] / Dan Brown. – 2000. – 270 р. – Режим доступу : <http://www.miracle-girl.com/angels&demons.pdf>.
7. Brown Dan. Inferno [Електронний ресурс] / Dan Brown. – 2013. – 1674 р. – Режим доступу : http://vk.com/doc8069473_215629575?hash=2d99d0b5d2e7178d05&dl=98c99737087cc5b9d1.
8. Brown Dan. The Da Vinci Code [Електронний ресурс] / Dan Brown. – 2003. – 383 р. – Режим доступу : http://hrsbstaff.ednet.ns.ca/engramja/ENG_11/The.Da.Vinci.Code.pdf.
9. Brown Dan. The Lost Symbol [Електронний ресурс] / Dan Brown. – 2009. – 345 р. – Режим доступу : <http://www.etextlib.ru/Book/Details/25414>.
10. <http://www.remontbp.com/viktorskij-stil-v-interere>.

УДК 811.161.2'373 : 398.3

Н. В. Плотнікова,

Харківський інститут фінансів Київського національного торговельно-економічного університету, м. Харків

КОНЦЕПТ РІЗДВО У РЕЛІГІЙНІЙ КАРТИНІ СВІТУ

У статті розглядається вербальне вираження концепту **Різдво** у складі мікроконцептосфери **Святки**, що передбачає вилучення інформації про досліджуваний фрагмент концептуальної картини світу людини зі словників різних типів та етнографічних джерел (культурологічний аспект) і визначення особливостей його репрезентації в мові.

Ключові слова: лінгвокультурологія, мікроконцептосфера, концепт.

КОНЦЕПТ РОЖДЕСТВО В РЕЛИГИОЗНОЙ КАРТИНЕ МИРА

В статье описываются особенности репрезентации концепта **Рождество** в составе микроконцептосферы **Святки** при помощи осуществления выборки информации об исследуемом фрагменте концептуальной картины мира человека из словарей разных типов и этнографических источников (культурологический аспект), предпринята попытка определения особенностей его репрезентации в украинском языке.

Ключевые слова: лингвокультурология, микроконцептосфера, концепт.

CONCEPT RIZDVO IN THE RELIGIOUS WORLD-IMAGE

The article deals with the complex analysis of the concept **Rizdvo** of the microconceptosphere **Sviatki** projected for studying the peculiarities of its reflection in the synchronistical and diachronic aspects, as well as for clarifying of the specific character of its reflection in the hierarchical system of the linguistic world-image. Keeping within the limits of the linguoculturological approach of the linguistic conceptology, in the research the notions such as conceptosphere, concept, conceptual microfield were considered.

In the structure of the microconceptosphere **Sviatki** 46 central concepts distributed to 10 conceptual microfields were distinguished. The appropriate field structure (nucleus, near-nucleus zone and periphery) of the microconceptosphere **Sviatki** was modeled and the hierarchical organization (superconcepts, presuperconcept, basic concepts, subconcepts) was presented. But the technique of the analysis of the linguoculturological concepts suggested in this work consists of 3 stages: 1) formation of the nominative field of concept and definition of its nominative density; 2) separation and description of the structural elements of the concept; 3) modeling of its field structure. During the analysis of every concept the means of its

linguistic expression, including their paradigmatic and derivational peculiarities were characterized. The research of the central concepts of the microconceptosphere Sviatki permitted to discover the specific character of the national mentality of the Ukrainians within the limits of this fragment of the linguistic world-image.

Key words: *linguistic culturology, microconceptosphere, concept.*

Зимовий цикл народної календарної обрядовості українців поділяється на доріздвяні та власне Різдвяні свята. Власне Різдвяні свята (Святки) починаються зі Святвечора й закінчуються Водохрещем. Цей матеріал дає змогу розглядати Різдвяні святки або мікроконцептосферу *Святки* (Мксф) як концептуальне поле, що включає множину концептів, тобто є концептополем макрорівня [7, с. 214]. Концептополе макрорівня, як і концептополе мікрорівня, повністю відповідає всім традиційним канонам теорії поля, тобто має структуру у вигляді ядра, приядерної зони та периферії.

Оскільки концептуальне поле – велике угруповання концептів, то вважаємо доцільним розподілити його на концептуальні мікрополя (КМП), що «утворюють складну ієрархічну систему взаємопов'язаних полів, на основі яких формується мовна картина світу» [10, с. 31], та поєднують однорідні в поняттєвому відношенні одиниці (окремі концепти).

На концептуальному рівні свята різдвяно-новорічного циклу репрезентовані концептами *Святки, Святвечір, Різдво, Щедрий вечір, Новий рік, Голодна кутя та Водохреще*, що в складі концептуального поля «мікроконцептосфера *Святки*» групуються в концептуальне мікрополе «Різдвяно-новорічні свята». Один із фрагментів такого мікрополя, а власне концепт *Різдво*, і становить предмет цього дослідження.

Оскільки концепт *Різдво* не розглядався з лінгвістичної та концептуальної точок зору у зв'язку із святочною обрядовістю українців, то *актуальність* теми цієї розвідки зумовлена необхідністю його опису з огляду на нову лінгвістичну парадигму з урахуванням як лінгвістичних, так і екстралінгвальних чинників. *Мета* статті – лінгвоконцептуальний аналіз мовного вираження концепту *Різдво* у межах мікроконцептосфери *Святки*.

Для дослідження центральних концептів Мксф *Святки* застосовуємо комплексну методику, що поєднує елементи семантико-когнітивного та лінгвокультурологічного аналізів та базується на трьох етапах:

1) *побудова номінативного поля концепту та встановлення його номінативної щільності. Номінативне поле концепту* – це сукупність мовних засобів, що об'єктивують концепт у конкретний період розвитку суспільства [6, с. 66]. Номінативне поле концепту будемо шляхом вибірки зі словників та етнографічних джерел номінацій концепту. Номінативну щільність концепту подаємо у цифровому еквіваленті, застосовуючи поняття коефіцієнт номінативної щільності, що обчислюємо за формулою $Q_{nd} = NF_c : NF_{mes}$, де Q_{nd} – це коефіцієнт номінативної щільності, NF_c – загальна кількість одиниць номінативного поля концепту, NF_{mes} – загальна кількість одиниць номінативного поля мікроконцептосфери, що становить 314 одиниць.

2) *виділення та опис структурних елементів концепту*. Згідно із методикою аналізу культурних концептів Ю. Степанова в структурі концепту виділяємо дві складові – культурну та поняттєву [13, с. 41]. Культурна складова містить три шари: а) історичний, де аналізуємо явище з історико-етнографічного погляду; б) актуальний, де проводимо аналіз синонімів імені концепту; в) етимологічний, де визначаємо первинний смисл імені концепту. Поняттєву складову виявляємо шляхом аналізу значень основних мовних репрезентантів концепту, що проводиться методом компонентного аналізу. Згідно із методикою концептуального аналізу З. Поповою та Й. Стерніна, спільні за смислом семи різних мовних репрезентантів одного концепту інтерпретуємо як когнітивні ознаки концепту [6, с. 201], що їх називаємо смисловим елементом або компонентом смислу концепту. Подібні смислові елементи отримуємо й упродовж аналізу всіх шарів культурної складової концепту, інтерпретуючи як смислові елементи первинний смисл імені концепту та смисли, що їх має концепт в історико-етнографічному контексті.

3) *модельовання польової структури концепту*. Розподіляючи концептополе на концептополе макро- і мікрорівня, А. Приходько до перших відніс ті, що включають множину концептів (в розвідці це Мксф *Святки*), в той час, як концептополе мікрорівня «можна умовно вважати діополем окремо взятого концепту» [7, с. 214]. Відповідно, концепт *Різдво* – це концептополе мікрорівня, що складається з ієрархії смислових елементів. До ядра відносимо смислові елементи, що виділені під час аналізу поняттєвої складової. Усі інші компоненти смислу, залежно від частотності їхнього використання належать до приядерної або периферійної зон. Польову структуру концепту подаємо з урахуванням особливостей різних періодів.

Культурологічно-лінгвістичний аналіз концепту *Різдво*.

I. Культурна складова концепту *Різдво*. А) історичний шар. Першим у низці різдвяних свят є Різдво Христове (повна офіційно-церковна назва – *Свято Різдва Господа Бога і Спаса нашого Ісуса Христа* [2, с. 16]), що його відзначають 7 січня (25 грудня за ст. ст.). У давнину цей день знаменував собою зимовий сонцеворот, після якого дні починають прибувати, наближається весна, і тому в цей день різні язичницькі народи святкували народження своїх богів. У народів-землеробів найголівнішим богом було Сонце, що з наближенням весни ніби народжується знову, тому вони в день сонцевороту справляли його народження, зокрема слов'яни святкували Різдво – свято на честь могутнього бога Рода – творця Весвіту, тобто це було велике свято різдва світла. У деяких регіонах України (прикордонних із Росією) це свято мало назву *Коляда* [4: 2, с. 136; 12: 1, с. 1263], а у деяких західних – *Корочун* [5, с. 11–14; 8, с. 740].

На момент упровадження християнства на Русі християнська церква вже святкувала 25 грудня свято Різдва Христового, а внаслідок поєднання Різдва Христового з давнім язичницьким святом Корочуна (Коляди) утворилась складна обрядовість, в якій поруч із християнськими мотивами збереглися і язичницькі елементи. У сучасний період Різдво Христове не асоціюється з язичницькими традиціями, оскільки сама назва – Різдво Христове свідчить про те, що в основі сучасного свята лежить євангельська легенда про народження Сина Божого Дівою Марією, згідно з якою Ісус Христос народився в містечку Віфлеємі, неподалік від Єрусаліма. Коротку євангельську легенду доповнюють апокрифи, у яких мова йде про вертеп, втечу Йосифа з Марією до Єгипту тощо. Сьогодні Різдво Христове постає як суто християнське свято, про язичницьке походження якого частково нагадують такі елементи, як обряд колядування та власне колядки.

На концептуальному рівні розглядаємо концепт *Різдво* як базовий концепт у складі Мксф *Святки* та виділяємо його структурні елементи, тобто субконцепти: *Вертеп, Полазник, Колядування, Колядка, Христосанка, св. Миколай*. Виділені субконцепти (кожен із яких вартий окремої розвідки) або виникли на християнському ґрунті (*Вертеп, Христосанка, св. Миколай*), або частково християнізувались упродовж віків (*Полазник, Колядування, Колядка*). І сьогодні жоден із зазначених субконцептів не має суто язичницької мотивації, тому правомірно розглядати базовий концепт *Різдво* як теологічному в складі релігійної картини світу.

Аналіз історичного шару культурної складової концепту *Різдво* у межах Мксф *Святки* дав змогу виявити смислові елементи: «*Колядування*», «*колядка*», «*христосанка*», «*вертеп*», «*полазник*», «*св. Миколай*». На лексичному рівні цей концепт репрезентовано відповідною лексею.

Б) етимологічний шар. Теологема *Різдво*. В етимологічних словниках української мови зазначено, що сучасний іменник *Різдво* розвинувся з давньоруської форми **рожьство* у значенні «свято». Форма *рождество* (с жд) – церковнослов'янська, оскільки у східних слов'ян це свято звалося *рожьство* (XI–XII ст.), пізніше *рожество*, утім І. Срезневський фіксує й форму *рождьство*, але у значенні «народження», «день народження» [12: 3, с. 143–145]. А українська форма *Різдво* – «очевидно, результат фонетичного розвитку давнішого **рожьство* «народження, Різдво», пов'язаного з *родити* (**рожьство* > **розство* > **розтво* > *різдво*). Отже, аналіз етимологічного шару культурної складової концепту *Різдво* у межах Мксф *Святки* дав змогу виявити смислові елементи: «*Свято*», «*народження*».

В) актуальний шар. Лексичні ознаки. Теологема *Різдво*. Синонімічний ряд із домінантою *Різдво* у словнику синонімів відсутній, але народні варіанти фіксують етнографічні джерела: *свято Різдва Христового*, *Різдво Христове*, *Коляда*, *Корочун* [5, с. 12; 14, с. 111; 8, с. 740; 11, с. 12, 17]. Дисертація І. Бочарової містить офіційно-церковну назву цього свята – *Свято Різдва Господа Бога і Спаса Нашого Ісуса Христа* [2, с. 16], що є стилістичним синонімом, оскільки вживається лише в конфесійному стилі.

Як стверджує С. Килимник, «найбільшим, найголовнішим українським родинним, громадським і релігійним святом у річному циклі зимових свят – «брумалій» – було в давнину свято «**Корочуна**»» [5, с. 11]. Назва *Корочун* була добре відома мешканцям Київської Русі, зокрема у Новгородському літопису під 1143 р. зазначено: «Стояше вся осенина дъждева отъ Госпожина дни до Корочюна» [цит. за О. Афанасьєвим, 1869, с. 760]. Припускаємо, що в літопису лексема *Корочун* позначає «день сонцевороту», і в такому значенні вона була запозичена у поляків, порівн.: Польськ. *kroczyć* «день, що крокує, переходить; день сонцевороту». В українській мові *Корочун* – це давня назва сучасного свята Різдва, порівн.: *Корочун* – це **Різдво** [8, с. 740]. В Україні в значенні *Різдво Христове* це слово вживається лише на територіях, прикордонних із Румунією. Імовірно, запозичивши румунську форму *Крачун*, «карпато-роси» перетворили її на *Карачун* та вживали у значенні «свято Різдва», але оскільки в XIX ст. ці землі входили до складу Росії, то, вірогідно, під впливом російської мови лексема *Карачун* почала вимовлятися як *Корочун*, але зберегла своє первісне запозичене значення – «свято Різдва». З приводу виникнення лексеми *Корочун* науковці висували різні теорії але, як зазначає С. Килимник, «запевнити, що саме від спогаданого пішла назва – дуже трудно, та й неможливо» [5, с. 11].

За свідченням К. Сосенка, «... Коляда – це друга технічна назва різдвяного свята» [11, с. 92]. На вживання лексеми *Коляда* в такому значенні в українській мові також указують В. Даль [4: 2, с. 136] та І. Срезневський [12: 1, с. 1263]. Серед українців це значення лексеми *Коляда* фіксує лише К. Сосенко [11, с. 92]. Можливо, що поодиноким використанням іменника *Коляда* як назви свята Різдва Христового є запозиченням із російської мови й українській мові не властиве. Якщо подібне використання лексеми *Коляда* і має місце в окремих місцевостях України, то це метонімічне перенесення назви цілого (Коляда як назва циклу зимових свят – Святки) на частину (Різдво як компонент циклу зимових свят).

Назва *Корочун* на позначення свята Різдва Христового побутує лише у зоні Карпат, а номінація *Коляда* в такому ж значенні майже не вживається на території України, відповідно, загальноукраїнською дохристиянською назвою язичницького свята Сонця було **рожьство* у значенні *народження*, оскільки в цей день народжувалось нове Сонце. Після прийняття християнства в цей день церква починає справляти свято, присвячене народженню Ісуса Христа, що у християнській традиції отримує офіційно-церковну назву *Свято Різдва Господа Бога і Спаса Нашого Ісуса Христа*, а отже, язичницьку назву *Різдво* починають розуміти як редуковану форму повної офіційно-церковної назви, що сприяє її збереженню впродовж віків із майже незмінними формою та змістом. Існують й справжні редуковані форми, що утворились від повної офіційно-церковної назви – *свято Різдва Христового* та *Різдво Христове*. Але вже із XIV ст. онімизований апелятив *Різдво* здебільшого уживається окремо.

Не враховуючи регіональних варіантів та офіційно-церковних назв, констатуємо наявність в українській мові для вираження теологеми *Різдво* синонімічного ряду, репрезентованого етнографічними синонімами: РІЗДВО – КОРОЧУН – КОЛЯДА з архісеомою *свято*. З огляду на регіональне використання лексем *Корочун* та *Коляда*, домінантою цього синонімічного ряду визнаємо лексему *Різдво*, що і стала назвою концепту.

Аналіз актуального шару культурної складової концепту *Різдво* у межах Мксф *Святки* дав змогу виявити його смислові елементи: «*Свято*», «*народження*», «*святість*», «*Корочун*», «*Коляда*», «*бог Сонце*», «*Ісус Христос*». Кількість одиниць номінативного поля концепту *Різдво* дорівнює 12, а коефіцієнт номінативної щільності становить 0,038, що свідчить про відоме побутування згаданого концепту у межах Мксф *Святки* та про його достатню комунікативну релевантність.

II. Поняттєва складова концепту. Основними мовними репрезентантами теологеми *Різдво* є лексеми *Різдво*, *Корочун* та *Коляда*. Проаналізувавши значення лексем *Різдво* та *Коляда*, особливу увагу приділяємо тим, що вказують на Різдво і Коляду як на свято народження Ісуса Христа, зокрема в лексеми *Різдво* це ЛСВ *християнське свято народження Христа, що відзначається православною церквою 25 грудня за старим стилем*, а у лексеми *Коляда* – ЛСВ *свято Різдва Христового*.

Попри те, що лексикографічні джерела (видані в Україні) не містять лексеми *Корочун*, у значенні *Різдво* її фіксує Я. Рудницький [8, с. 740]. У такому ж значенні лексему *Корочун* уживає й С. Килимник, порівн.: ««Корочун» Русі-України, що покритися Святим Різдрвом – це винятково багате, веселе, радісне й велике свято...» [5, с. 13]. Отже, у семантичній структурі лексеми *Корочун* виділяємо ЛСВ *свято Різдва Христового*.

Семний набір згаданих ЛСВ подано в таблиці:

МОВНИЙ РЕПРЕЗЕНТАНТ	ЛСВ	СЕМИ
Різдво	Християнське свято народження Христа, що відзначається православною церквою 25 грудня за старим стилем.	1. Свято. 2. Народження Христа. 3. Християнське свято, що святкується 25 грудня.
Коляда	Свято Різдва Христового.	1. Свято. 2. Народження Христа.
Корочун	Свято Різдва Христового.	3. Свято Різдва.

Відповідно, у свідомості українців теологема *Різдво* як складник Мксф *Святки* містить такі смислові елементи, як «*Свято*», «*святість*», «*народження*», «*Корочун*», «*Коляда*», «*бог Сонце*», «*Ісус Христос*».

Проведений комплексний аналіз концепту *Різдво* як складника Мксф *Святки* сприяв виділенню його домінуючих смислових елементів, що дало змогу розглянути цей концепт з огляду на його польову організацію:

Концептуальна структура теологеми *Різдво*

ПЕРІОД	КОМПОНЕНТИ СМИСЛІВ
<i>Дохристиянська доба</i>	1. <i>Ядро</i> : «свято», «народження»; 2. <i>Приядерна зона</i> : «сонцеворот», «Корочун», «бог Сонце», «полазник», «колядницька зірка», «Коляда», «колядка», «колядування»; 3. <i>Периферія</i> : «весна».
<i>Доба християнства</i>	1. <i>Ядро</i> : «світло», «народження», «святість»; 2. <i>Приядерна зона</i> : «сонцеворот», «Корочун», «бог Сонце», «Ісус Христос», «полазник», «вертеп», «колядницька зірка», «Коляда», «колядка», «колядування», «ялинка», «Дід Мороз»; 3. <i>Периферія</i> : «весна», «Діва Марія», «Віфлеєм».
<i>Сучасний період</i>	1. <i>Ядро</i> : «свято», «народження», «святість»; 2. <i>Приядерна зона</i> : «Ісус Христос», «полазник», «вертеп», «колядницька зірка», «Коляда», «колядка», «колядування»; 3. <i>Периферія</i> : «Діва Марія», «Віфлеєм».

Проаналізувавши концептуальну структуру концепту *Різдво* з огляду на польову організацію, робимо висновок, що сьогодні ядерні компоненти смислів (від загальної кількості смислових елементів) складають $\approx 23\%$. Упродовж віків у ядерній зоні концептуальної структури цього концепту відбулися несуттєві зміни, зокрема після прийняття християнства теологема *Різдво* розширює свою концептуальну структуру компонентом смислу «святість», що залишається актуальним і сьогодні.

Відсоткове вираження компонентів смислів приядерної зони для концепту *Різдво* сягає $\approx 61\%$. Упродовж віків у цій зоні також відбулися незначні зміни, зокрема нові смислові елементи з релігійною мотивацією виштовхують із приядерної зони концептуальної структури цього концепту компоненти смислів язичницького походження і теологема *Різдво* втрачає смислові елементи «сонцеворот», «Корочун», «бог Сонце». Утім, релігійна мотивація сприяла також і виникненню нових смислових елементів, зокрема «Ісус Христос» та «вертеп».

Периферійна зона теологеми *Різдво* містить $\approx 15\%$ смислових елементів. У добу християнства у цій зоні поступово зникає смисловий елемент, що мав язичницьку мотивацію: «весна». На заміну зниклого смислового елементу прийшли компоненти смислів із релігійною мотивацією: «Діва Марія», «Віфлеєм».

Результати вивчення теологеми *Різдво*, що отримані за допомогою компонентного, етимологічного та культурологічного аналізу, дають змогу зробити висновок, що цей концепт належить до значущих у житті українців.

Запропонована методика комплексного аналізу культурних концептів може бути використана для вивчення інших подібних концептів, що є перспективним у сучасний період, коли простежуємо помітне посилення уваги до національної самобутності української культури.

Література:

- Афанасьев А. Н. Поэтические воззрения славян на природу: Опыт сравнительного изучения славянских преданий и верований, в связи с мифическими сказаниями других родственных народов: В 3 т. / Александр Николаевич Афанасьев. – М.: Типография Грачева, 1865-1869. – Т. 3. – 1869.
- Бочарова І. В. Лексико-семантичні та граматичні параметри назв релігійних свят у сучасній українській мові: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Ірина Василівна Бочарова. – Київ, 1999.
- Войтович В. М. Генеалогія богів давньої України / Валерій Миколайович Войтович. – Рівне: Видавець Валерій Войтович, 2007.
- Даль В. И. Толковый словарь живого великорусского языка: В 4 т. / [авт.-сост. В. И. Даль]. – М.: Русский язык – Медиа, 2005. – Т. 2. : И-О. – 2005. – 779, [3] с.
- Килимник С. Український рік у народних звичаях в історичному освітленні: [у 3 кн., 6 т.] / Степан Килимник. – Вінніпег, Торонто, 1964. – Кн. 1. – Т. 1. (Зимовий цикл). – 1964.
- Попова З. Д. Когнитивная лингвистика / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – М., 2007.
- Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики / Анатолій Миколайович Приходько. – Запоріжжя: Прем'єр, 2008.
- Рудницький Я. Б. Етимологічний словник української мови: В 2 т. / Ярослав Б. Рудницький. – Вінніпег / Оттава: Українська Вільна Академія Наук / Українська Магілянсько-Мазепинська Академія Наук – Товариство плекання рідної мови, 1962–1972 – 1982. – Т. 2. : Д-Ь. – 1982.
- Скурагівський В. Т. Дідух: Свята українського народу / Василь Тимофійович Скурагівський. – К.: Освіта, 1995.
- Смирнова Ю. П. Средства активации суперконцепта «двигаться» в английских текстах и их переводах: дисс. ... канд. філол. наук: 10.02.20 / Юлия Павловна Смирнова. – Уфа, 2001.
- Сосенко К. Різдво-Коляда і Щедрий вечір: культурологічні оповідання / Ксенофонт Сосенко. – К.: Український письменник, 1994.
- Срезневский И. И. Материалы для словаря древне-русского языка: В 3 т. / Измаил Иванович Срезневский. – СПб.: Типография Императорской академии наук, 1893–1903. – Т. 1. : А-К. – 1893.
- Степанов Ю. С. Константы: Словарь русской культуры. Опыт исследования / Ю. С. Степанов. – М., 1997.
- Українці: Свята. Традиції. Звичаї / [уклад. І. Коверець]. – Донецьк: Альфа-Прес, 2004.

УДК 811.138.1'42

Н. П. Пожидаєва,

Горлівський інститут іноземних мов ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», м. Бахмут

«ДВА ЯЗЫКА В ОДНОЙ ГОЛОВЕ» ИЛИ ЛИНГВИСТИЧЕСКАЯ СИТУАЦИЯ В ЕВРОПЕ

Статья посвящена изучению последствий билингвизма на территории Европы, в частности формированию особого отношения к английскому языку и влиянию билингвальной ситуации на процессы дестандартизации языковых систем.

Ключевые слова: лингва франка, билингвы, профессиональная культура, дискурсивная нативизация, дестандартизация.